

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Katowicach

Filia w Bytomiu

**Opis bibliograficzny
Materiały pomocnicze
dla bibliotekarzy szkolnych**

Opracowała

Anita Góral

Bytom 2006

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. OPRACOWANIE FORMALNE WYDAWNICTW ZWARTYCH	4
1. KATALOGOWANIE KSIĄŻKI JEDNOTOMOWEJ	5
2. STOSOWANIE I FORMUŁOWANIE HASEŁ OPISU BIBLIOGRAFICZNEGO	13
3. KATALOGOWANIE KSIĄŻKI WIELOTOMOWEJ	17
4. KATALOGOWANIE PRAC WSPÓŁWYDANYCH	23
II. OPIS BIBLIOGRAFICZNY ARTYKUŁU Z WYDAWNICTWA CIĄGŁEGO	26
III. BIBLIOGRAFIA ZAŁĄCZNIKOWA	31
IV. ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE	36

Wprowadzenie

Materiały zawarte w opracowaniu zostały przygotowane na potrzeby cyklu warsztatów dydaktycznych dla bibliotekarzy szkolnych **"Opracowanie formalne zbiorów bibliotecznych. Sporządzanie opisu bibliograficznego różnych typów dokumentów oraz tworzenie bibliografii załącznikowej"**.

Kierownikiem warsztatów była mgr Gabriela Gmerek-Biniak - doradca metodyczny ds. bibliotek szkolnych, natomiast autorem programu i prowadzącą zajęcia autorka niniejszego opracowania. W ramach warsztatów odbyły się cztery spotkania w okresie od 2 marca do 20 kwietnia 2006 roku.

Pierwszy rozdział niniejszej publikacji jest krótkim poradnikiem w zakresie opracowania formalnego różnego typu wydawnictw zwartych takich jak książka jednotomowa, wielotomowa czy prace współwydane na potrzeby katalogów bibliotecznych. Drugi z kolei prezentuje zasady sporządzania opisów bibliograficznych artykułów z wydawnictw ciągłych na potrzeby kartoteki zagadnieniowej oraz zestawień bibliograficznych. Kolejny omawia przepisy redagowania bibliografii załącznikowej oraz zasady sporządzania opisów różnych typów dokumentów do bibliografii załącznikowej. Ostatnią częścią opracowania jest zestawienie bibliograficzne literatury związanej z tematyką omawianą na warsztatach.

kwiecień'2006

Anita Góral

I. Opracowanie formalne wydawnictw zwartych

Poradnik dla bibliotekarzy szkolnych

1. Katalogowanie książki jednotomowej

Katalog alfabetyczny to katalog zawierający pozycje katalogowe ułożone alfabetycznie według haseł, którymi są nazwy osobowe, nazwy ciał zbiorowych, tytuły. Podstawowymi elementami katalogu alfabetycznego powinny być pozycje katalogowe.

Pozycja katalogowa natomiast to zespół informacji dotyczący jednego dokumentu bibliotecznego obejmujący przede wszystkim opis bibliograficzny, następnie umożliwiające wyszukiwanie hasła oraz sygnatury, symbol klasyfikacji, akcesję itp.

Opis bibliograficzny to uporządkowany zespół danych o książce lub innym dokumencie służących jego identyfikacji, z reguły przejmowanych z opisywanego dokumentu w niezmienionej postaci, oraz informacji uzupełniających i interpretujących te dane.

Opis ten powinien być sporządzony zgodnie z ustanowionymi w Polsce normami i przepisami katalogowania. Podstawowe dokumenty w tej kwestii to:

1. PN-82/N-01152.01 *Opis bibliograficzny. Książki.*
2. PN-N-01152-1 / A 1: 1997 *Opis bibliograficzny. Książki. Zmiana A1*
3. Lenartowicz M.: *Przepisy katalogowania książek. Cz. 1., Opis bibliograficzny.* Wyd. 2. Warszawa, 1987.
4. Lenartowicz M.: *Zmiany w opisie bibliograficznym książek. „Poradnik Bibliotekarza”,* 1998, nr 2, s.11--12

Opis bibliograficzny książki składa się z elementów pogrupowanych w strefy i oznaczonych znakami umownymi. Liczba stref i elementów występujących w opisie zależy od stosowanego stopnia szczegółowości. Biblioteki szkolne stosują drugi stopień szczegółowości, czyli podają elementy obowiązkowe i zalecane w normie.

Poniższa tabela przedstawia kolejność stref, następowanie po sobie elementów w strefie oraz znaki umowne oddzielające strefy i elementy w ich obrębie. Przed i po znaku umownym należy stosować odstęp (spację). Kropki i przecinka nie poprzedza się odstępem (natomiast odstęp powinien wystąpić po tych znakach). Nawiasy okrągłe należy traktować jako jeden znak, stosując odstęp przed pierwszym i po drugim nawiasie. Podano także podstawowe źródła danych określone dla każdej strefy. **Dane pochodzące**

spoza podstawowego dla danej strefy źródła danych należy ujmować w nawiasy kwadratowe.

Elementy opisu bibliograficznego książki jednotomowej

Nr strefy	Nazwa strefy	Znak umowny	Elementy opisu	Podstawowe źródła danych
1	Strefa tytułu i oznaczenia odpowiedzialności	: / ;	Tytuł właściwy dodatek do tytułu Pierwsze oznaczenie odpowiedzialności Następne oznaczenie odp.	Główna strona tytułowa lub jej substytut
2	Strefa wydania	. - /	Oznaczenie wydania Pierwsze ozn. odp. dot. wydania	Główna strona tytułowa lub jej substytut, inne preliminaria, okładka oraz metryka książki
4	Strefa adresu wydawniczego	. - : ,	Miejsce wydania Nazwa wydawcy Data wydania	Główna strona tytułowa lub jej substytut, inne preliminaria, okładka oraz metryka książki
5	Strefa opisu fizycznego	. - : ; +	Objętość książki Oznaczenie ilustracji Format Oznaczenie dokumentu towarzyszącego	Cała książka
6	Strefa serii	. - (, ;)	Tytuł serii lub podserii ISSN serii lub podserii Numeracja w obrębie serii lub podserii	Główna strona tytułowa lub jej substytut, inne preliminaria, okładka, metryka książki oraz jej grzbiet
7	Strefa uwag	. -	Uwagi	Jakiegolwiek źródła
8	Strefa ISBN	. -	ISBN	Jakiegolwiek źródła

Na karcie katalogowej strefy można pisać w ciągłości wiersza oddzielając je kropką, odstępem, kreską poziomą, odstępem (. -). Częściej jednak stosuje się w bibliotekach układ stref podany w *Przepisach katalogowania książek* Marty Lenartowicz tzn. strefy: 1,4,6,7,8 zaczyna się od nowego wiersza z wcięciem (w tym przypadku pomija się znak umowny poprzedzający strefę lub zastępuje się go kropką na końcu poprzedniej strefy).

**Wzór układu elementów opisu książki jednotomowej
wg drugiego stopnia szczegółowości**

HASŁO	Sygnatura
<p>Tytuł właściwy : dodatek do tytułu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności ; następne oznaczenie odpowiedzialności. - Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania.</p> <p>Miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania. – Objętość książki : oznaczenie ilustracji ; format + oznaczenie dokumentu towarzyszącego. (Tytuł serii lub podserii, ISSN serii lub podserii; numeracja w obrębie serii lub podserii). Uwagi. ISBN</p>	

**Wskazówki dotyczące podawania elementów opisu
w drugim stopniu szczegółowości.**

Strefa 1.

Na początku tej strefy podaje się tytuł uznany za główny tytuł książki, czyli **tytuł właściwy**. Jeżeli na stronie tytułowej występuje kilka tytułów w tym samym języku, to za najważniejszy uznaje się tytuł wyróżniony graficznie, jeśli brak wyróżnień - tytuł pierwszy.

Po tytule właściwym podaje się podtytuł lub inne wyrażenie uzupełniające tytuł. Jeżeli dodatków jest więcej niż jeden, przejmuje się je w porządku wskazanym przez wyróżnienia graficzne. Jeśli wyróżnień brak - w kolejności występowania na stronie tytułowej. Dodatki do tytułu spoza strony tytułowej można podać w strefie uwag.

Ostatnim elementem pierwszej strefy jest **oznaczenie odpowiedzialności**, czyli nazwy lub wyrażenia określające osoby lub ciała zbiorowe odpowiedzialne za intelektualną i/lub artystyczną zawartość opisywanej książki. W jednym oznaczeniu odpowiedzialności wymienia się najwyżej trzy nazwy, zachowując kolejność występującą w książce i oddzielając poszczególne nazwy przecinkami. Jeżeli liczba osób lub ciał zbiorowych spełniających tę samą rolę w opracowaniu książki jest większa niż trzy, to przejmuje się tylko nazwę pierwszej osoby lub ciała zbiorowego, dodając skrót „[et al.]” lub „[i in.]”.

Oznaczenie odpowiedzialności przejmuje się w formie, w jakiej występuje w książce. Należy zachować kolejność części nazwy, przypadek gramatyczny i pisownię, pomija się natomiast stopnie i tytuły naukowe, zawodowe, rodowe itp. Określenia rodzaju współpracy należy skracać zgodnie z PN-N-01158:1985 *Skróty wyrazów i wyrażen w opisie bibliograficznym*, np. *oprac., tł., red., il.* itd.

W pierwszym oznaczeniu odpowiedzialności uwzględnia się zawsze: nazwy autorów (jeżeli jest ich nie więcej niż trzech), redaktora naukowego (jeżeli autorów jest więcej niż trzech lub ich brak), ciało zbiorowe (jeżeli jego nazwa stanowi hasło główne).

W kolejnym oznaczeniu odpowiedzialności podaje się zazwyczaj inne rodzaje współpracy - uwzględnia się te, które uznaje się za ważne, np. nazwy ilustratorów lub tłumaczy.

Strefa 2.

W tej strefie podaje się informację o wydaniu. Zawiera ona określenie słowne w formie skróconej i numer wydania wyrażony cyframi arabskimi, np. *Wyd. 2 popr., Wyd. 4, dodr. 2*. Nie uwzględnia się informacji o pierwszym wydaniu.

Strefa 4.

Strefa adresu wydawniczego jest oznaczona jako czwarta, ponieważ strefa 3 - specjalna - w opisie książki nie występuje. Miejsce wydania występujące na początku tej strefy jest nazwą miejscowości będącej siedzibą wydawcy. Jeżeli w książce wymieniono dwa miejsca wydania odnoszące się do jednego wydawcy, należy przejść do opisu nazwy obu miejsc, np. *Paryż ; Warszawa : Spotkania, 1990*. Jeżeli nazwy dwóch miejsc wydania odnoszą się do różnych wydawców, to przejmuje się je do opisu podając po nich nazwę odpowiedniego wydawcy, np. *Opole : Instytut Śląski; Katowice: Śląsk, 1975*. Jeżeli miejsc wydania jest więcej, przejmuje się nazwę wyróżnioną graficznie jako najważniejszą; jeśli brak wyróżnień - przejmuje się pierwszą. Jeżeli brak miejsca wydania w nawiasie kwadratowym podajemy skrót **[B.m.]**.

Nazwę wydawcy podaje się w mianowniku. Pomija się takie określenia, jak: *wydawnictwo, księgarnia, oficyna wydawnicza, spółka akcyjna*, itp. Jeżeli brak wydawcy podajemy w nawiasie kwadratowym skrót **[b.w.]**.

Brak miejsca wydania oraz wydawcy: **[B.m. : b.w.]**.

Ostatnim elementem strefy 4 jest data wydania. Jeżeli w książce brak daty wydania, należy przyjąć jedno z poniższych rozwiązań (według podanej kolejności działania):

- przejść z książki rok dystrybucji, poprzedzając skrótem *dyst.*
- przejść z książki rok copyright lub rok druku, poprzedzając skrótem *cop.* lub *dr.*
- podać w nawiasie kwadratowym rok wydania ustalony przez opisującego
- podać w nawiasie kwadratowym rok przybliżony lub przypuszczalny poprzedzając go

skrót *ca* lub *ok*.

Strefa 5.

Na początku podaje się liczbę stronic, kart lub łamów. Używa się cyfr występujących w książce, a po liczbie podaje się skrót s., k. lub wyraz łamy, np.:

. - VII, 453 s.

. - 78 k.

. - 102 łamy

Strony nieliczbowane podaje się w nawiasach kwadratowych np.: . - 112, [4] s.

Jeżeli w książce brak liczbowania stronic (kart, łamów), należy policzyć stronicę druku dwustronnego lub karty w przypadku druku jednostronnego i podać ich liczbę w nawiasach kwadratowych.

Na końcu objętości podaje się liczbę tablic, czyli stronic z ilustracjami z tekstem objaśniającym lub bez niego, niewliczonych w ciąg stronic zajętych wyłącznie lub głównie przez tekst, np. - 63 s., [8] k. tabl.

Kolejnym elementem strefy piątej jest oznaczenie ilustracji, które występują na stronicach wliczonych w ciąg stronic (kart) zajętych wyłącznie lub głównie przez tekst. Należy stosować w opisie skrót „il.” na oznaczenie wszelkiego rodzaju ilustracji. Można wyróżniać rodzaje ilustracji, wszystkie lub uznane za ważne, podając odpowiednie określenia lub ich skróty w porządku alfabetycznym, np.:

. - 492 s., [10] k. tabl. : mapy, rys., wykr.

. - 410 s. : il.

Nie traktuje się jako ilustracji tabel słownych lub liczbowych.

Format książki, kolejny element tej strefy to wysokość książki mierzona wzdłuż grzbietu w centymetrach z zaokrągleniem w górę do pełnego centymetra.

Jeżeli do książki dołączony jest dokument wydany zwykle w tym samym czasie, co opisywana książka, przeznaczony do użytkowania łącznie z nią, to należy podać wyraz lub wyrażenie charakteryzujące dokument, np.:

. - 271 s. : li. ; 21 cm + Atlas + mapa ścienna

. - 244 s. ; 24 cm + 2 dyskietki

Strefa 6.

W tej strefie podaje się tytuł serii w formie występującej w opisywanej książce, ISSN serii oraz jej numerację, np.: (*Metodologia Nauk, ISSN 0137-5997 ; t. 18*)

Istotne zmiany w podawaniu tytułu serii o hierarchicznej budowie wprowadziła PN-N-01152-1/A 1: 1997. Jeżeli w książce występuje tytuł serii głównej (numerowanej) i niezależny od niego (wyróżniający, czyli zapewniający identyfikację) tytuł podserii, to w strefie szóstej podaje się wyróżniający tytuł podserii i inne dane jej dotyczące, natomiast tytuł serii głównej i inne dane jej dotyczące podaje się w strefie uwag, np.:

(Homo Meditans, ISSN 0239-7811 ; 19)

Ser. gł. : Prace Wydziału Teologicznego / Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, ISSN 1230-2686 ; 19.

We wszystkich innych przypadkach należy przejść do strefy szóstej kolejno:

- tytuł wspólny,
- oznaczenie i/lub zależny (niewyróżniający) tytuł podserii lub sekcji i inne dane z nim związane. ISSN związany z tytułem wspólnym i numerację w jego obrębie podaje się w strefie uwag, np.:

(Acta Universitatis Lodzianis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców, ISSN 0860-658 ; 6)

(Biblioteka Narodowa. Seria 2, ISSN 0406-0636 ; nr 197)

(Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej we Wrocławiu. Konferencje, ISSN 1232-3071 ; 24)

Ser. gł. : ISSN 0867-7964 ; nr 375.

Strefa 7.

W strefie uwag podaje się dodatkowe informacje uznane za ważne, gdy przepisy nie pozwalają włączyć ich do innych stref opisu lub dopuszczają przeniesienie do strefy uwag, np.:

- . - *Opis wg okł.*
- . - *Głównie tabele*
- . - *Bibliogr. s. 255-257*
- . - *Na okładce podtytuł: „...”*

Strefa 8.

W tej strefie podaje się ISBN - Międzynarodowy znormalizowany numer książki.

Przykłady

AFORYZMY	
Aforyzmy i cytaty : dla mówców, dyskutantów i biesiadników / zebrał i wstępem opatrzył Andrzej Wiszniewski Wrocław ; Warszawa : "Text", 1997. - 272 s. ; 20 cm ISBN 83-906520-1-3	

RADWAŃSKI, Aleksander	
Jak komputeryzować bibliotekę : poradnik / Aleksander Radwański ; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Warszawa : Wydaw. SBP, 2000. - 128, [2] s. : rys., wykr. ; 21 cm (Propozycje i Materiały ; 37) ISBN 83-87629-40-5	

RADWAŃSKI, Aleksander	
Komputery, systemy, biblioteki : podręcznik / Aleksander Radwański ; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Warszawa : Wydaw. SBP, 1996. - 156, [1] s. : rys., tab., wykr. ; 21 cm (Nauka, Dydaktyka, Praktyka ; 26) Tyt. okł.: Komputery, biblioteki , systemy ISBN 83-85778-66-7	

POLSKA	
Polska na weekend : przewodnik turystyczny : 44 trasy po najpiękniejszych miastach i regionach Polski / [red. Magdalena Niemirowski-Kaczyńska, Wiesława Rusin] ; [aut. Marcin Czyżniewski in.] Bielsko-Biała : Wydaw. "Pascal", 1998. - 548 s., [16] k. tabl. kolor. : mapy, rys. ; 23 cm ISBN 83-87037-89-3	

MARKETING	
<p>Marketing / Krzysztof Przybyłowski [i in.] ; przeł. [z ang.] Piotr Gumola [i in.] ; aut. przykładów do studiowania Janet Bohdanowicz [i in.]. - Pierwsza polska edycja [B. m.] : Dom Wydawniczy ABC, 1998. - 726 s. : wyk., tab., zdj. kolor ; 28 cm ISBN 83-87286-66-4</p>	

COELHO, Paulo	
<p>Alchemik / Paulo Coelho ; przeł. [z port] Basia Stępień, Andrzej Kowalski. - Wyd. 16 Warszawa : Drzewo Babel, 2000. - 212, [4] s. ; 20 cm ISBN 83-904230-2-2</p>	

WIŚNIE	
<p>Wiśnie rozkwitły pośród zimy : antologia współczesnej poezji japońskiej / oprac. Adachi Kazuko, Wiesław Kotański, Tadeusz Śliwak ; [tł. z jap. Wiesław Kotański ; wstęp Ooka Makoto ; posłowie Adachi Kazuko] Tokyo : Wydaw. Kokusai Bunka Shuppansha, 1992. - 585. [2] s. : 19 cm Tekst wierszy w jęz. pol. i jap.</p>	

2. Stosowanie i formułowanie haseł opisu bibliograficznego

Dobierając hasła opisu bibliograficznego należy przestrzegać postanowień następujących norm:

PN-N-01229:2002 *Hasło opisu bibliograficznego. Hasło osobowe*

PN-N-01230:2001 *Hasło opisu bibliograficznego. Hasło korporatywne*

PN-N-01231:2001 *Hasło opisu bibliograficznego. Hasło tytułowe*

Hasło to wyraz (wyrazy) wysunięte na początek pozycji katalogowej. Hasło decyduje o umiejscowieniu, zaszeregowaniu alfabetycznym danej pozycji w katalogu oraz stanowi punkt dostępu do opisu bibliograficznego. Hasła poprzedzające opis bibliograficzny w pozycji katalogowej nazywa się hasłami opisu bibliograficznego lub hasłami formalnymi. Hasłem opisu bibliograficznego może być:

- **hasło osobowe**, którego jedyną lub pierwszą częścią jest nazwa osobowa (nazwisko i imię, bądź nazwa zaczynająca się od imienia, pseudonim, nazwa związana z godnością osoby itp.);
- **hasło korporatywne**, którego jedyną lub pierwszą częścią jest nazwa ciała zbiorowego; jako ciało zbiorowe traktuje się organizację lub grupę osób i/lub organizacji, która identyfikowana jest własną indywidualną nazwą (np. instytucja, stowarzyszenie); pojęcie to obejmuje również okolicznościowe grupy i imprezy, jeżeli mają one własną nazwę, (np. konferencje, spotkania, kongresy, festiwale, targi, spotkania);
- **hasło tytułowe** (w postaci pierwszego wyraz tytułu właściwego).

Każde z tych haseł może towarzyszyć opisowi bibliograficznemu jako hasło główne lub dodatkowe. **Hasło główne** to hasło, pod którym katalogowany dokument musi być wykazany w katalogu alfabetycznym. **Hasło dodatkowe** to hasło, pod którym - niezależnie od hasła głównego należy (hasło dodatkowe obowiązkowe) lub można (hasło dodatkowe fakultatywne) wykazać katalogowany dokument.

Hasło osobowe

W katalogu bibliotecznym najczęściej występuje hasło osobowe. Określa się je jako hasło, którego jedyną lub pierwszą częścią jest nazwa osobowa, czyli nazwa własna identyfikująca osobę. Może to być: imię i nazwisko, pseudonim, nazwa związana

z godnością osoby lub inne określenie przez nią używane. W haśle osobowym podaje się nazwę autora lub współtwórcy książki - np. autora przedmowy, wstępu, posłowania, suplementu, indeksu, załącznika, dodatków opublikowanych w opisywanym dokumencie (a niestanowiących odrębnego dzieła), redaktora dzieła opisywanego pod hasłem autorskim, wydawcy naukowego, tłumacza, ilustratora. W określonych przypadkach stosuje się hasło złożone z hasła osobowego i tytułu dokumentu.

Jeżeli potrzebnego hasła nie można przejąć ze słownika haseł wzorcowych Biblioteki Narodowej bądź z katalogu centralnego NUKAT, to w haśle należy podać (zachowując następującą kolejność):

- nazwę najczęściej używaną przez daną osobę do podpisywania własnych dzieł;
- nazwę występującą we współczesnych wydawnictwach informacyjnych, np. bieżących bibliografiach narodowych, słownikach biograficznych;
- nazwę ostatnią.

W haśle głównym (osobowym) należy podać:

- nazwę jedyne go autora książki (postać hasła: NAZWISKO, Imię);
- nazwę autora uznanego za głównego twórcę intelektualnej lub artystycznej zawartości książki;
- nazwę autora wymienionego w oznaczeniu odpowiedzialności na pierwszym miejscu, jeżeli liczba autorów nie przekracza trzech i żaden nie został uznany za głównego autora.

W haśle dodatkowym (osobowym) należy podać (hasło dodatkowe obowiązkowe):

- nazwy drugiego i trzeciego autora;
- nazwę autora wymienionego w oznaczeniu odpowiedzialności, jeżeli autorów jest więcej niż trzech;
- nazwę redaktora w przypadku pracy zbiorowej pod redakcją, gdzie hasłem głównym jest hasło tytułowe (np. *Strelau, Jan. Red.*);

można podać (hasło dod. fakultatywne):

- nazwy osób wymienionych w kolejnych oznaczeniach odpowiedzialności np. ilustratora, tłumacza itp. (w haśle podajemy określenie rodzaju współpracy np.: *Uniechowski, Antoni. Il.; Ziótkowska, Aleksandra. Oprac.*)

Hasło tytułowe

Jeżeli książka jest dziełem więcej niż trzech autorów lub jest to praca pod redakcją hasłem głównym jest hasło tytułowe w postaci pierwszego wyrazu tytułu, hasłem dodatkowym obowiązkowym w pierwszym przypadku jest nazwa autora wymienionego w oznaczeniu odpowiedzialności, w drugim nazwa redaktora. Jeżeli pierwszy wyraz tytułu właściwego jest wyrazem jednoliterowym lub jest przyimkiem hasło główne przybiera postać dwóch pierwszych wyrazów tytułu.

Hasło korporatywne

Nazwa ciała zbiorowego jest hasłem głównym opisu bibliograficznego książki, jeżeli jest ona:

- oficjalnym dokumentem o charakterze administracyjnym lub informacyjnym dotyczącym działalności danego ciała zbiorowego;
- dokumentem stanowiącym rezultat zbiorowej działalności związanej z imprezą, np. referaty wygłoszone na konferencji.

Przykłady:

1. Przyjaciół na zawsze / Mira Jaworczakowa ; il. Antoni Uniechowski

Hasło główne: JAWORCZAKOWA, Mira

Hasło dodatkowe fakultatywne: UNIECHOWSKI, Antoni. Il.

2. Odarpi syn Egigwy / Centkiewiczowie

Hasło główne: CENTKIEWICZOWA, Alina

Hasło dodatkowe obowiązkowe: CENTKIEWICZ, Czesław Jacek

3. Psychologia : podręcznik akademicki / red. nauk. Jan Strelau

Hasło główne: PSYCHOLOGIA

Hasło dodatkowe obowiązkowe: STRELAU, Jan. Red.

4. Szkoła na miarę / Edouard Claparède ; z fr. przeł. Zygmunt Ziemiński ; [wstęp Józef Marek Śnieciński]

Hasło główne: CLAPAREDE, Edouard

Hasło dodatkowe fakultatywne: ZIEMIŃSKI, Zygmunt. Tł.

Hasło dodatkowe fakultatywne: ŚNIECIŃSKI, Józef Marek. Przedm.

5. Statut Związku Nauczycielstwa Polskiego

Hasło główne: ZWIĄZEK NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO

6. O duszy / Arystoteles

Hasło główne: ARISTOTELES

7. Antologia liryki angielskiej 1300-1950/ wybór i tłum. z ang. Jerzy Pietrkiewicz

Hasło główne: ANTOLOGIA

Hasło dodatkowe obowiązkowe: PIETRKIEWICZ, Jerzy. Tłum.

3. Katalogowanie książki wielotomowej

Książka wielotomowa jest wydawnictwem zwartym obejmującym dwie lub więcej jednostek fizycznych o wspólnym tytule, opublikowanych lub planowanych jako całość. Poszczególne jednostki mogą mieć indywidualne tytuły, odrębne oznaczenia odpowiedzialności i inne cechy własne.

Książkę wielotomową można opisać, używając jednej z dwu **metod: na dwóch i więcej poziomach lub na jednym poziomie**. Dotyczy to zarówno opisu całości książki, jak i pojedynczego tomu.

Opis książki wielotomowej na dwóch poziomach

W katalogach tradycyjnych najczęściej stosowano i nadal stosuje się metodę opisu na dwóch i więcej poziomach. Ten sposób opisu jest bardzo wygodny szczególnie w przypadku, gdy książka nie jest skompletowana w całości. Katalogując całość książki wielotomowej na pierwszym poziomie, należy podać elementy wspólne dla wszystkich tomów w układzie graficznym stosowanym w opisie książki jednotomowej. W tym przypadku podstawę opisu stanowi w zasadzie tom pierwszy. Jeżeli tom ten jeszcze się nie ukazał, podstawę stanowi tom najwcześniej wydany.

Na drugim poziomie podaje się indywidualne elementy poszczególnych tomów. Jeżeli nie opracowujemy całości książki wielotomowej, to kolejne tomy dopisujemy w miarę ich wpływu do biblioteki. Opis każdego tomu należy zaczynać od nowego wiersza z wcięciem.

Wzór opisu książki wielotomowej na dwóch poziomach według drugiego stopnia szczegółowości

HASŁO	
<p>Tytuł właściwy : dodatek do tytułu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności ; następne oznaczenie odpowiedzialności. - Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania</p> <p>Miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania. - Objętość książki : oznaczenie ilustracji ; format + oznaczenie dokumentu towarzyszącego</p> <p>(Tytuł serii, ISSN serii ; numeracja w obrębie serii)</p> <p>Uwagi</p> <p>ISBN</p> <p>Oznaczenie tomu, Tytuł tomu : dodatek do tytułu tomu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące tomu ; następne oznaczenie odpowiedzialności. - Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania. - Miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania. - Objętość książki : oznaczenie ilustracji ; format + oznaczenie dokumentu towarzyszącego. - (Tytuł serii, ISSN serii ; numeracja w obrębie serii). - Uwagi. - ISBN</p> <p>Oznaczenie następnego tomu, ...</p>	

Przykłady

PSYCHOLOGIA	
<p>Psychologia ogólna / red. Tadeusz Tomaszewski Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, 1992. - 4 t. : fot., rys., wykr. ; 24 cm</p> <p>T. 1, Procesy percepcji / Anna Grabowska, Wanda Budohoska. Myślenie i rozwiązywanie problemów / Józef Koziński. - 197, [2] s. - Tyt. na okł. : Percepcja, myślenie, decyzje. - ISBN 83-01- 10212-8</p> <p>T. 2, Procesy emocjonalne ; Motywacja; Osobowość / Janusz Reykowski. - 200, [3] s. - Tyt. na okł. : Emocje, motywacja, osobowość. - ISBN 83-01-10213-6</p> <p>T. 3, Pamięć, uczenie się, język / Ida Kurcz. - 319, [1] s. ISBN 83-01-10211</p> <p>T. 4, Temperament i inteligencja / Jan Strelau. - 162, [2] s. ISBN 83-01-10210-1</p>	

SIENKIEWICZ, Henryk	
<p>Krzyżacy / Henryk Sienkiewicz Warszawa : "Świat Książki", 1995. - 2 t. ; 21 cm [T.] 1. - 365, [1] s. - Tekst wg : Dzieła. T. 23-24 Warszawa 1948. - ISBN 83-7129-109-4 [T.] 2. - 413, [1] s. - Tekst wg : Dzieła. T. 25-26 Warszawa 1948. - ISBN 83-7129-110-8</p>	

PSYCHOLOGIA	
<p>Psychologia : podręcznik akademicki / red. nauk. Jan Strelau Gdańsk : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2000. - 3 t. : fot., rys., tab., wyk. ; 25 cm T. 1, Podstawy psychologii. - 638 s. - ISBN 83-87957-04-6 T. 2, Psychologia ogólna. - 896 s. - ISBN 83-87957-05-4 T. 3, Jednostka w społeczeństwie i elementy psychologii stosowanej. - 931 s. - ISBN 83-87957-06-2</p>	

Opis pojedynczego tomu książki wielotomowej na dwóch poziomach

Opis katalogowy książki jednotomowej na dwóch poziomach należy sporządzić zgodnie z przepisami katalogowania dotyczącymi katalogowania książek wielotomowych na dwóch poziomach, pomijając na pierwszym poziomie opis fizyczny. Elementy indywidualne opisywanego tomu można podawać w ciągłości wiersza (zwłaszcza w opisach skróconych - pierwszego stopnia szczegółowości) lub od nowego wiersza.

Wzór

HASŁO	
Tytuł właściwy : dodatek do tytułu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności ; następne oznaczenie odpowiedzialności. - Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania Miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania (Tytuł serii, ISSN serii ; numeracja w obrębie serii) Uwagi ISBN Oznaczenie tomu, Tytuł tomu : dodatek do tytułu tomu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące tomu ; następne oznaczenie odpowiedzialności. - Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania. - Pierwsze miejsce wydania ; następne miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania. - Objętość książki : oznaczenie ilustracji ; format + oznaczenie dokumentu towarzyszącego. - (Tytuł serii, ISSN serii ; numer w obrębie serii). - Uwagi. – ISBN	

Przykład

PSYCHOLOGIA	
Psychologia ogólna / red. Tadeusz Tomaszewski Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, 1992 T. 2, Procesy emocjonalne ; Motywacja ; Osobowość / Janusz Reykowski. - 200, [3] s : fot., rys., wykr. ; 24 cm. - Tyt. na okł. : Emocje, motywacja, osobowość. - ISBN 83-01-10213-6	

Opis pojedynczego tomu książki wielotomowej na jednym poziomie

Opis katalogowy jednego tomu książki wielotomowej na jednym poziomie należy sporządzić zgodnie z przepisami katalogowania dotyczącymi katalogowania książek wielotomowych na jednym poziomie, to znaczy podawać - zgodnie z przepisami katalogowania książek jednotomowych - indywidualne elementy opisywanego tomu we wszystkich strefach z wyjątkiem strefy tytułu i oznaczenia odpowiedzialności, w której należy podać najpierw elementy tej strefy wspólne dla wszystkich tomów, a następnie oznaczenie opisywanego tomu i właściwe dla tej strefy elementy indywidualne tomu.

Wzór

HASŁO	
<p>Tytuł właściwy : dodatek do tytułu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności ; następne oznaczenie odpowiedzialności. Oznaczenie tomu, Tytuł tomu : dodatek do tytułu tomu / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące tomu ; następne oznaczenie odpowiedzialności. - Oznaczenie wydania / pierwsze oznaczenie odpowiedzialności dotyczące wydania</p> <p>Miejsce wydania : nazwa wydawcy, data wydania. – Objętość książki : oznaczenie ilustracji ; format + oznaczenie dokumentu towarzyszącego (Tytuł serii, ISSN serii ; numeracja w obrębie serii) Uwagi ISBN</p>	

Przykłady

PSYCHOLOGIA	
<p>Psychologia ogólna / red. Tadeusz Tomaszewski. T. 2, Procesy emocjonalne ; Motywacja ; Osobowość / Janusz Reykowski Warszawa : Wydawnictwo naukowe PWN, 1992. - 200, [3] s : fot., rys., wykr. ; 24 cm Tyt. na okł. : Emocje, motywacja, osobowość ISBN 83-01-10213-6</p>	

PSYCHOLOGIA	
<p>Psychologia : podręcznik akademicki. T. 2, Psychologia ogólna / red. nauk. Jan Strelau Gdańsk : Gdańskie Wydaw. Psychologiczne, 2000. - 896 s. : rys. ; 27 cm Bibliogr. s. 809-878. Indeksy s. 879-894 ISBN 83-87957-05-4</p>	

Opis książki wielotomowej w katalogach zautomatyzowanych

W naszej praktyce katalogowej sporządzało się najczęściej opis bibliograficzny książki wielotomowej na dwu poziomach niezależnie od tego, czy katalogujący miał w ręku całość, czy tylko jakiś jej tom. **Obecnie w katalogach zautomatyzowanych odchodzi się jednak od tej metody opisu. Po pierwsze - przyjmuje się zasadę opisu na jednym poziomie, po drugie z reguły kataloguje się poszczególne tomy książki wielotomowej, a tylko w wyjątkowych sytuacjach jej całość.**

4. Katalogowanie prac współwydanych

Termin „prace współwydane” pojawił się po raz pierwszy w normie zatytułowanej *Opis bibliograficzny. Książki* (PN-N-01152-1:1982), wcześniej stosowano określenia „utwór współwydany” lub „dzieło współwydane” - pod tym określeniem w *Encyklopedii współczesnego bibliotekarstwa polskiego* [s. 118] znajduje się najpełniejsza definicja prac współwydanych: **„Dzieło współwydane, utwór opublikowany razem z innym jako jedna całość wydawnicza bez wspólnej karty tytułowej, albo opatrzony taką kartą, wymieniającą poszczególne pozycje”.**

Kart tytułowych może być kilka, a tylko jedna z nich może być uznana za główną, dlatego zasadniczym czynnikiem decydującym o sposobie opisu prac współwydanych jest tytuł wspólny, jakim zostały opatrzone, lub jego brak.

Prace współwydane pod wspólnym tytułem

Zgodnie z postanowieniem PN-N-01229:2002 opis bibliograficzny prac współwydanych różnego autorstwa pod wspólnym tytułem nie powinien mieć hasła głównego autorskiego. Norma stanowi również, że należy utworzyć hasła dodatkowe zawierające nazwy autorów, jeżeli prac współwydanych jest nie więcej niż trzy. Jeżeli liczba prac współwydanych jest większa niż trzy, ale są one autorstwa dwu lub trzech osób, należy sporządzić hasła dodatkowe zawierające ich nazwy.

Przykłady

1)

BOLESŁAW PRUS MARIA KONOPNICKA ELIZA ORZESZKOWA NOWELE POZYTYWISTYCZNE
--

NOWELE	
Nowele pozytywistyczne / Bolesław Prus, Maria Konopnicka, Eliza Orzeszkowa Warszawa : Nasza Księgarnia, 1992. – 222, [2] s. ; 20 cm ISBN 83-10-09655-0	

Hasła dodatkowe obowiązkowe:

PRUS, Bolesław
KONOPNICKA, Maria
ORZESZKOWA, Eliza

2)

Nowele i opowiadania dla klasy IV
Henryk Sienkiewicz <i>Janko Muzykant</i>
Bolesław Prus <i>Antek</i>
Maria Dąbrowska <i>Olek</i> <i>Boże Narodzenie</i>

NOWELE	
Nowele i opowiadania dla klasy IV. Bielsko-Biała : „Park”, 1994. – 90, [1] s. : il.; 25 cm Zawiera: Janko Muzykant / Henryk Sienkiewicz. Antek / Bolesław Prus. Olek ; Boże Narodzenie / Maria Dąbrowska ISBN 83-85330-52-6	

Hasła dodatkowe fakultatywne: SIENKIEWICZ, Henryk
PRUS, Bolesław
DĄBROWSKA, Maria

Prace współwydane bez wspólnego tytułu

Prace współwydane bez tytułu wspólnego, podobnie jak te, którym nadano tytuł wspólny, mogą być tego samego lub różnego autorstwa. Trudność w ich katalogowaniu polega na tym, że poszczególne prace mogą mieć własne lub wspólne dodatki do tytułów i oznaczenia odpowiedzialności. Brak tytułu wspólnego powoduje, że wszystkie prace (lub ich większość) muszą być wymienione w pierwszej strefie opisu bibliograficznego. Kolejność prac, dodatków do tytułów oraz oznaczeń odpowiedzialności może być bardzo różna, a dane te muszą być wpisane w określoną strukturę opisu bibliograficznego.

Prace współwydane jednego autora

Przykład

Bolesław Prus
ANTEK KATARYNKA Z LEGEND DAWNEGO EGIPITU

PRUS, Bolesław	
Antek ; Katarynka ; Z legend dawnego Egiptu / Bolesław Prus Warszawa : „Kama”, 1994. – 63, [1] s. : il.; 21 cm ISBN 83-85497-86-2	

Prace współwydane różnych autorów

Przykład

Henryk Sienkiewicz <i>Janko Muzykant</i>
Bolesław Prus <i>Antek</i>
Maria Dąbrowska <i>Olek</i> <i>Boże Narodzenie</i>
Opowiadania

SIENKIEWICZ, Henryk	
Janko Muzykant / Henryk Sienkiewicz. Antek / Bolesław Prus. Olek ; Boże Narodzenie / Maria Dąbrowska Bielsko-Biała : „Park”, 1994. – 90, [1] s. : il.; 25 cm Na s. tyt. wspólny podtyt.: opowiadania ISBN 83-85330-52-6	

Hasła dodatkowe obowiązkowe: PRUS, Bolesław
DĄBROWSKA, Maria

II. Opis bibliograficzny artykułu z wydawnictwa ciągłego

Sporządzanie opisu bibliograficznego artykułu z wydawnictwa ciągłego na potrzeby kartoteki zagadnieniowej oraz zestawienia bibliograficznego

Opis bibliograficzny artykułu z wydawnictwa ciągłego wg normy PN-N-01152-02. *Opis bibliograficzny. Wydawnictwa ciągłe*

1. Jednostką opisu może być:

- a) artykuł jednoczęściowy;
- b) artykuł wieloczęściowy: całość lub określona liczba części,
- c) pojedyncza część artykułu wieloczęściowego.

2. Podstawę opisu artykułu jednoczęściowego i pojedynczej części artykułu wieloczęściowego powinien stanowić odpowiednio: opisywany artykuł jednoczęściowy i część artykułu wieloczęściowego będąca przedmiotem opisu.

Podstawę opisu całości artykułu wieloczęściowego powinny stanowić wszystkie części, a określonej liczby części artykułu wieloczęściowego - wszystkie opisywane części tego artykułu.

Podstawę cytaty wydawniczej (*Tytuł wydawnictwa ciągłego. – rok, nr, strony*) powinien stanowić odpowiednio zeszyt(y) wydawnictwa ciągłego, w którym(ch) zamieszczono opisywaną jednostkę.

Brakujące dane należy przejąć z innych części zeszytu(ów) wydawnictwa ciągłego, w którym(ch) opublikowano opisywaną jednostkę, lub spoza wydawnictwa ciągłego (wtedy dane piszemy w nawiasach kwadratowych []).

3. Źródła danych do opisu.

Elementy opisu artykułu należy przejmować z następujących źródeł, w podanej niżej kolejności:

- a) z nagłówka artykułu oraz z napisów znajdujących się bezpośrednio pod tekstem artykułu,
- b) ze spisu treści zeszytu,
- c) z pozostałych części zeszytu,
- d) spoza wydawnictwa ciągłego.

Źródła danych dla tytułu wydawnictwa ciągłego i numeracji zeszytu(ów) podawanych w cytacie wydawniczej należy czerpać z następujących źródeł i w podanej niżej kolejności:

- a) z głównej strony tytułowej wydawnictwa ciągłego,
- b) z okładki, nagłówka, metryki wydawnictwa,
- c) z innych preliminarów, z obwoluty, z żywej paginy,
- d) z innych części zeszytu: wstępu, przedmowy, ze spisu treści, załączników,
- e) spoza opisywanego wydawnictwa ciągłego.

4. Stopień szczegółowości opisu.

Dla potrzeb kartoteki zagadnieniowej oraz zestawień bibliograficznych stosujemy drugi stopień szczegółowości opisu (elementy obowiązkowe i zalecane).

Opis bibliograficzny artykułu jednoczęściowego:

HASŁO

Tytuł artykułu : dodatek do tytułu / **Pierwsze oznaczenie odpowiedzialności** ; kolejne oznaczenie odpowiedzialności . – (Tytuł cyklu / Oznaczenie odpow.) . – Uwagi // **Tytuł czasopisma** . – lokalizacja artykułu (rok wydania, nr, strony)

Przykłady:

KRUSZEWSKI, Tomasz

Założenia ukierunkowanego czytelnictwa w świetle rozważań nad definicją biblioterapii / Tomasz Kruszewski // **Przegląd Biblioteczny**. – 2005, z. 1, s. 40—47

WATKIN, Alan

Biblioteki w Europie w XXI wieku / Alan Watkin ; tłum. Maria Janowska // **Bibliotekarz**. - 2004, nr 12, s.3--8

DENISOT, Hugues

Nauczanie przedszkolne i wczesnoszkolne : siedem uwag, aby odpowiedzieć na potrzeby dzieci / Hugues Denisot ; [tłum. Małgorzata Piotrowska-Skrzypek] // **Języki Obce w Szkole**. - 2005, nr 3, s.24—26

OKULICZ-KOZARYN, Katarzyna

Badania jakościowe i ich wykorzystanie w ewaluacji / Katarzyna Okulicz-Kozaryn // **Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole**. - z. 8 (2004), s. 13—25

Opis bibliograficzny artykułu wieloczęściowego (całość lub określona liczba części)

- metoda na jednym poziomie:

HASŁO

Tytuł artykułu : dodatek do tytułu / **Pierwsze oznaczenie odp.** ; kolejne ozn. odp. . – (Tytuł cyklu / Ozn. odp.) . – Uwagi . – **Oznaczenie pierwszej części** : Tytuł części / Ozn. odp. **Oznaczenie kolejnej części** : // **Tytuł czasopisma** . – lokalizacja części 1 (rok wydania, nr, strony) ; lokalizacja kolejnej części ; ...

Przykłady:

MOLICKA, Maria

Baśń i bajka w terapii dzieci z zaburzeniami depresyjnymi / Maria Molicka. – Cz. 1 – 2 // **Remedium**. – 2005, nr 2, s. 10—11 ; 2005, nr 4, s. 8—9

KLAS, Kinga

Metody zajęć ruchowych / Kinga Klas . – Cz. 1 : Planowanie zajęć. Cz. 2 : Metody i formy prowadzenia zajęć ruchowych. Cz. 3 : Cechy osobowe i kwalifikacje dobrego trenera // **Remedium**. – 2005, nr 5, s. 13 ; 2005, nr 10, s. 13 ; 2005, nr 11/12, s.25

WITKOWSKA, Barbara

Katalogowanie od A do Z : krótki poradnik dla bibliotekarzy / Barbara Witkowska. – Cz. 1. Cz. 2 : Strefy opisu bibliograficznego // **Częstochowski Biuletyn Oświatowy**. - 2004, nr 2, s.108—109 ; 2004, nr 3, s.61--63

Opis bibliograficzny pojedynczej części artykułu wieloczęściowego:

HASŁO

Tytuł artykułu / Pierwsze oznaczenie odpowiedzialności. Oznaczenie części, Tytuł części / Pierwsze oznaczenie odpowiedzialności. dot. części. – (Tytuł cyklu / Ozn. odp.) . – Uwagi // **Tytuł czasopisma . – lokalizacja części (rok, nr, strony)**

Przykłady:

KLASŃ, Kinga

Metody zajęć ruchowych. Cz. 1, Planowanie zajęć / Kinga Kłaś // **Remedium.** - 2005, nr 5, s.13

ŁOSZCZYK, Barbara

[Innowacja pedagogiczna w klasie VI - technika z informatyką]. Cz. 2, Rozkład materiału nauczania przedmiotu technika z informatyką w klasie VI / Barbara Łoszczyk, Beata Sosnowska-Rutka // **WYCHOWANIE TECHNICZNE W SZKOLE.** - 2004, nr 2, s.15—20

Opis bibliograficzny artykułu będącego recenzją:

HASŁO

Tytuł recenzowanej pozycji / Oznaczenie odpowiedzialności. – **Miejsce wydania, rok wydania. Rec. Imię i nazwisko recenzenta // Tytuł czasopisma . – rok, nr, strony**

Przykład:

BIBLIOTERAPIA

Biblioterapia – z zagadnień pomocy niepełnosprawnym użytkownikom książki / red. M. Fedorowicz, T. Kruszewski. – Toruń, 2005. – Rec. Danuta Gorajewska // **Szkoła Specjalna.** – 2005, nr 4, s.314—316

Opis bibliograficzny artykułu zamieszczonego w dodatku do czasopisma

Przykłady:

KRYTERIA

Kryteria i wskaźniki jakości pracy szkół / oprac. Gottfried Banner i in. ; tłum. Jan Kropiwnicki // **Nowe w Szkole.** - 2003, nr 10, dod. "Kierowanie szkołą", s.(II okł.)--(2)

NIEDZIELA, Alicja

Opis problemu edukacyjnego / [Alicja Niedziela] // **Głos Nauczycielski.** - 2004, nr 13, dod. "Z nauczycielskiej teczki", s.(1)--(2)

Opis bibliograficzny artykułu - wywiad

Przykłady:

CHĘTKOWSKI, Dariusz

Przeciw komu to napisałeś?! / z Dariuszem Chętkowskim, autorem pamiętnika „Z budy. Czy spuścić ucznia z łańcucha?” ; rozmawia Beata Igielska // **Głos Nauczycielski**. – 2003, nr 34, s. 5

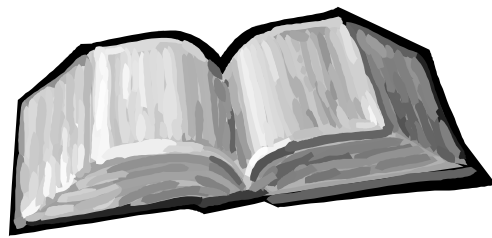
CHĄDZYŃSKA, Zofia

Mówię spoko i nara : rozmowa z Zofią Chączyńską, tłumaczką literatury iberoamerykańskiej / rozm. Janusz Płoński // **Polityka**. – 2003, nr 16, s.100–101

BUTENKO, Bohdan

Tajemniczy Pan Butenko / Bohdan Butenko ; rozm. Elżbieta Brzoza // **Wychowanie w Przedszkolu**. – 2005, nr 9, s.15—19

III. Bibliografia załącznikowa

SPORZĄDZANIE BIBLIOGRAFII ZAŁĄCZNIKOWEJ

BIBLIOGRAFIA ZAŁĄCZNIKOWA (literatura przedmiotu) – wykaz dokumentów (książek, czasopism, artykułów, publikacji internetowych itp.) cytowanych i/lub wykorzystanych przy pisaniu pracy.

Bibliografia załącznikowa powinna być opracowana zgodnie z następującymi normami:

- **PN-ISO 690: 2002** *Dokumentacja. Przypisy bibliograficzne. Zawartość, forma i struktura.*
- **PN - ISO-2:1999** *Informacja i dokumentacja. Przypisy bibliograficzne. Dokumenty elektroniczne i ich części.*

REDAGOWANIE BIBLIOGRAFII ZAŁĄCZNIKOWEJ:

1. Bibliografię załącznikową należy umieszczać na końcu pracy – po tekście głównym i uzupełniających go materiałach (aneksach, przypisach), lecz przed wszelkimi materiałami informacyjno-pomocniczymi (tabelami, indeksami).
2. Pozycja bibliografii załącznikowej powinna zawierać opis jednego dokumentu.
3. Pozycje bibliografii załącznikowej powinny być uporządkowane w kolejności alfabetycznej lub w kolejności cytowania w tekście i kolejno ponumerowane. Ponadto pozycje bibliografii załącznikowej można grupować wg kryteriów formalnych, np. wg rodzaju dokumentu.

ZASADY SPORZĄDZANIA OPISÓW BIBLIOGRAFICZNYCH DO BIBLIOGRAFII ZAŁĄCZNIKOWEJ:

Opis bibliograficzny – zespół danych o cechach dokumentu, niezbędnych do jego identyfikacji oraz informacje uzupełniające, które mogą być dodawane dla bliższego scharakteryzowania dokumentu.

- ✓ Należy stosować jednolity system interpunkcji w bibliografii załącznikowej i wszystkich przypisach bibliograficznych.
- ✓ Zaleca się wyróżniać graficznie nazwę autora (zwłaszcza nazwisko – np. dużymi literami) i/lub tytuł dokumentu (kursywą) oraz tytuł czasopisma (w cudzysłowie) w przypadku opisu artykułu.
- ✓ Nie dopuszcza się wyróżniania w ten sam sposób różnych elementów opisu.

- ✓ Zaleca się używanie tylko niezbędnych znaków interpunkcyjnych, wybrane znaki należy stosować konsekwentnie we wszystkich opisach.
- ✓ Wyróżnienia graficzne i interpunkcja powinny zapewnić czytelność opisu.
- ✓ Obowiązek podawania nr-u ISBN (w przypadku książek) i ISSN (w przypadku czasopism).
- ✓ Imię autora można skracać, np.: Mickiewicz A..
- ✓ W przypadku książki wydanej po raz pierwszy pomija się informację o wydaniu.
- ✓ Nazwę wydawcy można skracać np.: WSiP.

OPIS KSIĄŻKI:

NAZWISKO i imię autora: *Tytuł*. Wydanie. Miejsce wydania: Nazwa wydawcy, rok wydania. ISBN

- ✓ Dane należy przejmować z głównej karty tytułowej, w dalszej kolejności – z karty przedtytułowej, metryki, książki i okładki.
- ✓ Opis pracy zbiorowej pod redakcją zaczynamy od tytułu.
- ✓ Tytuł książki piszemy kursywą.
- ✓ W przypadku książki wydanej po raz pierwszy pomija się informację o wydaniu.

Przykłady:

BORECKA Irena: *Biblioterapia. Teoria i praktyka. Poradnik*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2001. ISBN 83-87629-61-8

Słownik literatury dziecięcej i młodzieżowej. Pod red. B. Tylickiej i G. Leszczyńskiego. Warszawa: Zakł. Narod. im. Ossolińskich, 2002. ISBN 83-04-04606-7

Opis artykułu w książce (rozdział z książki):

NAZWISKO i imię autora artykułu: *Tytuł artykułu*. W: Opis książki. Lokalizacja w obrębie dokumentu macierzystego.

- ✓ Dane dotyczące autora i tytułu artykułu opublikowanego w wydawnictwie zwartym należy przejmować z nagłówka artykułu oraz informacji umieszczonych bezpośrednio po tekście artykułu.

Przykład:

WALTERS Colin: *Starożytny Egipt*. W: *Cywilizacje starożytne*. Red. Arthur Cotterell. Łódź, 1990. ISBN 83-218-0708-9. s. 20-43

OPIS ARTYKUŁU Z CZASOPISMA:

NAZWISKO i imię autora: *Tytuł artykułu*. „*Tytuł czasopisma*”, rok, nr, strony

Przykład:

WÓJCICKA Elżbieta: *Planowanie rozwoju biblioteki szkolnej*. „Biblioteka w Szkole”, 2004, nr 10, s. 2-6

OPIS DOKUMENTÓW ELEKTRONICZNYCH

NAZWISKO i imię autora: *Tytuł* [typ nośnika]. Wydanie lub wersja. Miejsce wydania: Nazwa wydawcy, data wydania / [data dostępu]. Opis fizyczny. Wymagania systemowe/Warunki dostępu. ISBN/ ISSN

- ✓ [typ nośnika] – np.: [online] ; [CD-ROM]
- ✓ Element **wymagania systemowe** dotyczy dokumentów elektronicznych o dostępie lokalnym tzn. posadowionych na dyskietkach, czy na dysku optycznym (np. CD-ROM).
- ✓ Element **opis fizyczny** dotyczy wyłącznie dokumentów elektronicznych o dostępie lokalnym (liczba i typ jednostek fizycznych; format – np.: *1 dysk optyczny (CD-ROM); 12 cm*)
- ✓ Elementy: **data dostępu** i **warunki dostępu** dotyczą dokumentów elektronicznych o dostępie zdalnym – tzn. publikacji internetowych, stron WWW itp.

Przykłady:

Całość dokumentu:

HŁUSZCZYK Halina, Stankiewicz Alina: *Ekologia. Słownik* [CD-ROM]. Warszawa: WSiP, 1999. 1 dysk optyczny (CD-ROM); 12 cm. Wymagania systemowe: Komputer PC; Windows 95 lub nowszy; karta graficzna; karta dźwiękowa; napęd CD-ROM

SKÓRKA Stanisław: *Wirtualna historia książki i bibliotek* [online]. Kraków: Akademia Pedagogiczna. IBiIN [dostęp 16 lipca 2005]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ap.krakow.pl/whk/>

Fragmenty:

Słownik encyklopedyczny. Geografia [online]. Wrocław: Wydaw. Europa; Kraków: Interia.pl cop. 1999 - 2003 [dostęp 18 lipca 2005]. *Abchazja*. Dostępny w World Wide Web: <http://leksykony.interia.pl/haslo?hid=179761>

Artykuły:

WILK Katarzyna: *Pismo i książka w okresie prekolumbijskim*. W: Skórka Stanisław: *Wirtualna Historia Książki i Bibliotek* [online]. Kraków: Akademia Pedagogiczna. IBiIN [dostęp 20 listopada 2005]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ap.krakow.pl/whk/wilk.html>

Czasopismo elektroniczne:

Biblioteka w Szkole. Miesięcznik nauczycieli bibliotekarzy [online]. Warszawa: Agencja „Sukurs”, 1991. [dostęp 10 kwietnia 2006]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bibliotekawszkole.pl/>

Artykuły z elektronicznych czasopism:

BONK Gabriela: *Miejska witryna internetowa dla nauczycieli*. W: „Biblioteka w Szkole” [online]. 2006 nr 3 [dostęp 10 kwietnia 2006]. Dostępny w World Wide Web: http://www.sukurs.edu.pl/archiwum/2006/03/miejska_witryna.php

DRYZEK Helena: *Internauta w bibliotece*. W: "EBIB Elektroniczny Biuletyn Informacyjny Bibliotekarzy" [online]. 2003 nr 7 [dostęp 20 listopada 2003]. Dostępny w World Wide Web: <http://ebib.oss.wroc.pl/2003/47/dryzek.php>. ISSN 1507-7187

IV. Zestawienie bibliograficzne

**Opracowanie formalne zbiorów bibliotecznych, opis bibliograficzny
i bibliografia załącznikowa. Zasady, przepisy, normy.
Zestawienie bibliograficzne w wyborze
na podstawie zbiorów PBW w Katowicach, Filii w Bytomiu
opracowała Anita Góral**

I. KSIĄŻKI

1. Bibliotekarstwo szkolne : teoria i praktyka. T. 1, Organizacja biblioteki / Jadwiga Andrzejewska . - Warszawa : SBP, 1996. - 252, [1] s.
2. Hasło osobowe : wybór i zasady tworzenia w bibliografii narodowej i katalogach Biblioteki Narodowej / oprac. Maria Janowska. - Warszawa : BN, 1998. - 58, [2] s.
3. Kartoteki w bibliotece szkolnej / Halina Kowalczyk, Irena Zawistowska ; red. Danuta Wesołowska. - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1991. - 20 s.
4. Katalogowanie alfabetyczne zbiorów bibliotecznych : zarys problematyki / Dorota Grabowska; Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej. - Warszawa : CEBID, 2003. - 182,[1] s.
5. Opis bibliograficzny wydawnictw ciągłych : (interpretacja postanowień PN-N-01152-02) / Maria Janowska. - Warszawa : Biblioteka Narodowa, 1996. - 30 s.
6. Opis bibliograficzny artykułów : (interpretacja postanowień PN-N-01152) / Maria Janowska. - Warszawa : Biblioteka Narodowa, 1997. - 30 s.
7. Przepisy katalogowania książek. Cz.1, Opis bibliograficzny / oprac. Maria Lenartowicz ; Polska Akademia Nauk. Biblioteka w Warszawie. - Wyd. 2 . - Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 1987. - 115 s.
8. Vademecum nauczyciela bibliotekarza / Danuta Saniewska. - Wyd. 6 zm. i rozsz. - Warszawa : Agencja "SUKURS", 2003. - 112 s.

II. ARTYKUŁY Z CZASOPISM

9. Bibliografia załącznikowa i przypisy // **Biblioteka w Szkole**. - 2004, nr 11, s.26--27
Zasady sporządzania opisu bibliograficznego do bibliografii załącznikowej
10. Bibliografia załącznikowa i przypisy bibliograficzne / Danuta Sebastjan, Urszula Tobolska // **Poradnik Bibliotekarza**. - 2005, nr 3, s.11 – 19
11. Dokumenty elektroniczne / Violetta Frankowska // **Bibliotekarz**. - 2004, nr 5, s.14--16
12. Katalogowanie alfabetyczne - normalizacja, współpraca / Irena Gruchała, Krystyna Sanetra. - (Katalogi - ważna sprawa ; 1) // **Biblioteka w Szkole**. - 2004, nr 11, s.17 – 20
13. Katalogowanie alfabetyczne dokumentów elektronicznych / Krystyna Sanetra // **Biblioteka w Szkole**. - 2001, nr 6, wkładka, s.(I)--(II)
14. Katalogowanie książki jednotomowej / Irena Gruchała. - (Katalogi - ważna sprawa ; 3) // **Biblioteka w Szkole**. - 2005, nr 2, s.12--14
15. Katalogowanie książki wielotomowej / Irena Gruchała. - (Katalogi - ważna sprawa ; [7]) // **Biblioteka w Szkole**. - 2005, nr 10, s.17--23
16. Katalogowanie od A do Z : krótki poradnik dla bibliotekarzy / Barbara Witkowska. Cz. 1 // **Częstochowski Biuletyn Oświatowy**. - 2004, nr 2, s.108--109
17. Katalogowanie od A do Z : krótki poradnik dla bibliotekarzy / Barbara Witkowska. Cz. 2, Strefy opisu bibliograficznego // **Częstochowski Biuletyn Oświatowy**. - 2004, nr 3, s.61--63
18. Katalogowanie prac współwydanych / Irena Gruchała. - (Katalogi - ważna sprawa ; [6]) // **Biblioteka w Szkole**. - 2005, nr 9, s.20--24
19. Nowe zasady budowy tradycyjnego kartkowego katalogu alfabetycznego / Krystyna Sanetra. - (Katalogi - ważna sprawa ; 2) // **Biblioteka w Szkole**. - 2005, nr 1, s.13--21
Budowa katalogu, opis bibliograficzny, pozycje katalogowe, szeregowanie, normy dot. hasła i opisu bibliograficznego
20. O katalogowaniu książek wielotomowych : uwagi metodyczne / Maria Lenartowicz // **Poradnik Bibliotekarza**. - 1999, nr 3, s.6 – 9
21. Opis bibliograficzny : zestaw pomocy dydaktycznych / oprac. Wiesława Papierska, Barbara Tomkiewicz // **Biblioteka w Szkole**. - 1991, nr 1, s.10--19
22. Stosowanie hasła korporatywnego w katalogu bibliotecznym / Irena Gruchała. - (Katalogi - ważna sprawa ; [8]) // **Biblioteka w Szkole**. - 2005, nr 12, s.11--20
23. Stosowanie hasła osobowego - hasło autorskie / Irena Gruchała. - (Katalogi - ważna sprawa ; [4]) // **Biblioteka w Szkole**. - 2005, nr 3, s.13--19

24. Stosowanie hasła osobowego w opisie dokumentów o specjalnej formie piśmienniczej / Irena Gruchała. - (Katalogi - ważna sprawa ; [5]) // **Biblioteka w Szkole**. - 2005, nr 4, s.16–21
25. Zmiany w opisie bibliograficznym książek / Maria Lenartowicz // **Poradnik Bibliotekarza**. - 1998, nr 2, s.11--12

III. NORMY

26. PN-82/N-01152.00 Opis bibliograficzny. Postanowienia ogólne
27. PN-82/N-01152.01 Opis bibliograficzny. Książki
28. PN-82/N-01152-1/A1 Opis bibliograficzny. Książki (Zmiana A1)
29. PN-85/N-01152/07 Opis bibliograficzny. Dokumenty dźwiękowe
30. PN-ISO 690 Dokumentacja. Przypisy bibliograficzne. Zawartość, forma i struktura
31. PN-ISO 690-2 Informacja i dokumentacja. Przypisy bibliograficzne. Dokumenty elektroniczne i ich części
32. PN-N-01152-12 Opis bibliograficzny. Filmy
33. PN-N-01152-13 Opis bibliograficzny. Dokumenty elektroniczne
34. PN-N-01152-2 Opis bibliograficzny. Wydawnictwa ciągłe
35. PN-N-01229 Hasło opisu bibliograficznego. Hasło osobowe